

Projekt

z dnia 23 marca 2020 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY HYŻNE**

z dnia 27 marca 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 1111 ze zm.) **Rada Gminy Hyżne uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchyła się Uchwałę Nr XVII/128/20 Rady Gminy Hyżne z dnia 14 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2023.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Hyżne.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE HYŻNE

NA LATA 2020-2022

I. Wprowadzenie

Dla dobra rodziny, które jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, które potrzebują ochrony i pomocy ze strony dorosłych, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 1111 ze zm.) - dalej u.w.r.s.z. zaleca się zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 u.w.r.s.z. Bardzo ważne jest, iż rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada subsydiarności, która kładzie nacisk na wspieranie, a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 stanowi realizację dyspozycji ustawowej.

1. Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 1111 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.: Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.: Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.).

2. Podstawa prawna działań:

Artykuł 176 pkt. 1 oraz art. 179 ust. 2 u.w.r.s.z.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej.

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Hyżne w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane z Urzędu Gminy w Hyżnem oraz o dane będące w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w tabeli Nr 1.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	402	364	350	316	300
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	547	513	494	571	572
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	34	31	24	20	21
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Hyżne 0 - 17 lat	1470	1440	1458	1458	1477
Liczba osób bezrobotnych – zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie w tym z prawem do zasiłku	363 – 35	285 – 22	235 - 35	252 - 47	216 - 28

Z uzyskanych informacji z ewidencji Urzędu Gminy w Hyżnem wynika, że na dzień 31 grudnia 2019 Gmina Hyżne liczyła 7069 mieszkańców.

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2.

Występujący problem	Liczba rodzin 2015	Liczba rodzin 2016	Liczba rodzin 2017	Liczba rodzin 2018	Liczba rodzin 2019
---------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Ubóstwo	183	162	142	100	106
Bezrobocie	116	106	89	69	73
Długotrwała lub ciężka choroba	86	79	76	79	88
Niepełnosprawność	51	49	58	58	67
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna	107 - 30	99 - 24	93 - 26	83-21	66 - 23
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna	107 – 32	99 – 40	93 – 37	83-6	66 - 8
Alkoholizm/ problem alkoholowy	3	6	7	9	4
Narkomania	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	0	2	2
Zdarzenia losowe	0	0	0	2	2

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, ubóstwo i długotrwała choroba pozostają jako główne powody destabilizujące osoby i środowiska rodzinne. W 2019 r. wśród 300 rodzin korzystających z pomocy społecznej, problem długotrwałej i ciężkiej choroby dotyczył aż 88 rodzin. Inne powody deficytów to w kolejności: bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem wynika, że do końca 2019 roku z terenu Gminy Hyżne z 1477 dzieci przebywa 2 dzieci w instytucjonalnej formie zastępczej, tj. placówce opiekuńczo-wychowawczej.

III. Czas realizacji programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2020-2022.

IV. Analiza SWOT.

Analiza SWOT pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Baza instytucji wspierających rodzinę (GOPS, PCPR, GOK, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, Kościół katolicki, świetlice szkolne - Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników ośrodka pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty - Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny - Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> - Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie, - Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu szkoły/nauczyciela - Brak rodzin wspierających - Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów - Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, psycholog, mediator rodzinny)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Zatrudnianie asystenta rodziny celem wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - Częste zmiany przepisów prawa i trudności

<p>rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym - Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę - Realizacja rządowych programów - Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin 	<p>w ich interpretacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zanik więzi i tradycji rodzinnych - „pęd życia” - Wzrost kosztów utrzymania rodziny - Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę) - Wzrost negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży - Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, internetu - Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę
---	--

V. Odbiorcy programu.

Odbiorcami Programu są:

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
2. Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
3. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

VI. Cele główne i szczegółowe.

Cel główny programu:

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Hyżne w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
2. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.
3. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny.
4. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wsparcia rodziny.

Harmonogram realizacji zadań programu przedstawia poniższa tabela:

Zadania i działania	Wskaźniki realizacji zadania	Termin realizacji	Realizatorzy
---------------------	------------------------------	-------------------	--------------

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną, świadczeniami rodzinnymi, funduszem alimentacyjnym, świadczeniami wychowawczymi	2020-2022	GOPS w Hyżnem
Udzielanie pomocy w formie finansowania posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023	Liczba rodzin, dzieci oraz osób dorosłych korzystająca z posiłków.	2020-2022	GOPS w Hyżnem
Udzielenie pomocy w formie	Liczba wydanych	2020	GOPS w Hyżnem,

artykułów żywnościowych w ramach „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa”	skierowań, Liczba osób korzystających		organizacje pozarządowe
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań w celu zmiany własnych zachowań (podjęcie terapii alkoholowej, terapii dla ofiar i sprawców przemocy)	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart. Liczba osób, które ukończyły terapię.	2020-2022	GOPS w Hyżnem, PCPR w Rzeszowie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds.Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych	Liczba rodzin objęta wsparciem	2020-2022	GOPS w Hyżnem
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej z rodzin dysfunkcyjnych	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem	2020-2022	GOPS w Hyżnem, ośrodki zdrowia, szkoły

2. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	Liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy	2020-2022	GOPS w Hyżnem, Urząd Gminy Hyżne, Policja, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds.Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR w Rzeszowie
Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych zajęciach	2020-2022	Szkoły, GOK w Hyżnem, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych GOPS w Hyżnem
Uczestnictwo w organizowanych szkoleniach dla rodziców	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	2020-2022	PCPR w Rzeszowie, szkoły

3. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny.

Szczegółowe rozpoznanie sytuacji rodzin przeżywających trudności	Liczba rodzin	2020-2022	GOPS w Hyżnem, szkoły, Poradnia Psychologiczno-
--	---------------	-----------	---

			Pedagogiczna w Rzeszowie
Wsparcie rodziny w formie przydzielonego asystenta rodziny	Liczba rodzin współpracujących z asystentem	2020-2022	GOPS w Hyżnem, Sąd Rodzinny i Nieletnich w Rzeszowie

4. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wsparcia rodziny.

Finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny	Liczba asystentów, Liczba rodzin objętych asystenturą	2020-2022	GOPS w Hyżnem
Zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, koszt współfinansowania pobytu	2020-2022	GOPS w Hyżnem
Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych oraz z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny	Liczba sprawozdań	2020-2022	GOPS w Hyżnem

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VIII. Realizator programu.

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem w partnerstwie z:

- Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Hyżne,
- Urzędem Gminy w Hyżnem,
- Starostwem Powiatowym w Rzeszowie,
- Policją,
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Górnem,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Rzeszowie,
- Ośrodkami Zdrowia w Hyżnem i Dylągówce,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Rzeszowie,
- Sąd Rodzinny i Nieletnich w Rzeszowie,
- Organizacje pozarządowe.

IX. Źródła finansowania programu.

1. Środki własne Gminy Hyżne,
2. Dotacje z budżetu państwa (programy rządowe),
3. Środki pozabudżetowe.

X. Monitoring i ewaluacja.

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu polega na bieżącym analizowaniu oraz corocznym porównywaniu wartości określonych w Tabeli 1 i 2 oraz danych dotyczących przemocy w rodzinie, umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy kontynuować konkretne działania czy też zmodyfikować.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie sporządzone przez GOPS w Hyżnem w terminie do dnia 31 marca każdego roku.

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m. in. opracowuje 3 letnie programy wspierania rodziny.

W związku z otrzymaną informacją z Wydziału Prawnego i Nadzoru dotyczącą nieprawidłowości w przyjętym Uchwałą Nr XVII/128/20 Rady Gminy Hyżne z dnia 14 lutego 2020 r. Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2020-2023, przedkłada się nowy projekt Uchwały zawierający stosowne zmiany. Nieprawidłowości dotyczyły: okresu trwania Programu, braku przy poszczególnych celach szczegółowych zadań/działań służących ich realizacji, terminu realizacji oraz realizatorów; a także braku analizy SWOT.

Z uwagi na powyższe podjęcie nowej uchwały jest uzasadnione.